

ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЉУДСКА ПРАВА

ДРУГО ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ ТОМИЋ против СРБИЈЕ

(Представка бр. 25959/06)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

26. јуни 2007. године

Ова пресуда ће постати правоснажна у околностима предвиђеним чланом 44. став 2. Конвенције. Могуће су редакторске промене.

У предмету Томић *против Србије*,

Европски суд за људска права (Друго одељење) заседајући у већу у чијем су саставу били:

гђа Ф. Тилкенс, *председник*, (F. TULKENS)

г. Г. А. Б. Бака, (A. B. ВАКА)

г. И. Кабрал Барето, (I. CABRAL BARRETO)

г. В. Загребелски, (V. ZAGREBELSKY)

гђа А. Муларони (A. MULARONI)

гђа Д. Јочиене (D. JOČIENÉ)

г. Д. Поповић, *судије*

и гђа Ф. Еленс-Пасос, (F. ELENS-PASSOS), *заменик секретара Већа*,

после већања на затвореној седници одржаној 5. јуна 2007. године,

Изриче следећу пресуду, која је усвојена на тај дан:

ПОСТУПАК

1. Предмет је формиран на основу представке (бр. 25959/06) против Државне заједнице Србија и Црна Гора, чији је правни следбеник Србија од 3. јуна 2006. године (видети став 72 у даљем тексту), а коју је Суду поднела на основу члана 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту “Конвенција”) држављанка тадашње Државне заједнице Србија и Црна Гора, гђа Слађана Томић (у даљем тексту “Подноситељка представке”) 24. маја 2006. године.

2. Владу Државне заједнице Србија и Црна Гора, у почетку, а потом Владу Србије, (у даљем тексту “Влада”) заступао је њен агент, г. С. Царић.

3. Председник већа је представци дао приоритет у складу са правилом 41 Правилника Суда.

4. Дана 31. августа 2006. године Суд је одлучио да представку достави Влади. У складу са чланом 29 став 3 Конвенције, такође је одлучено да ће основаност представке бити разматрана заједно са њеном прихватљивошћу.

ЧИЊЕНИЦЕ

I. ОКОЛНОСТИ ПРЕДМЕТА

5. Подносиатељка представке је рођена 1973. године и живи у Смедереву.

A. Први поступак за доделу старатељства

6. 1998. године подносиатељка представке се удала за П. В. а касније те године рођена је њихова кћерка А. В.

7. У почетку, подносиатељка представке је живела са родитељима П. В. у Крупњу, а П. В. је био у Београду како би завршио студије.

8. 2001. године између подносиатељке представке и П. В. су се јавили брачни проблеми, очигледно као последица ове раздвојености.

9. Дана 24. фебруара 2001. године подносиатељка представке и А.В. су се преселиле у кућу њених родитеља у Смедереву, где су боравиле у периоду од

четири месеца и одакле је подносиатељка представке поднела тужбу Општинском суду у Крупњу тражећи развод брака, да јој се А. В. повери на бригу, чување и васпитавање¹ и издржавање детета.

10. Дана 19. јула 2001. године Општински суд у Крупњу је донео делимичну пресуду, којом се брак разводи. Поступак се затим наставио по питању старатељства и издржавања детета које је тражила подносиатељка представке.

11. Дана 10. априла 2002. године Институт за ментално здравље је препоручио да се старатељство додели подносиатељки представке и закључио да је П. В. “неспособан да на одговарајући начин води рачуна” о потребама А. В, укључујући посебно и њену потребу за контактом са подносиатељком представке.

12. Дана 25. фебруара 2004. године Општински суд је пресудио у корист подносиатељке представке. Тиме јој је, између осталог, поверио² А. В. и наложио П. В. да плаћа 10% његове месечне плате на име издржавања детета.

13. Дана 17. децембра 2004. године Окружни суд у Шапцу потврдио је одлуку Општинског суда. П. В. је ова пресуда очигледно достављена неких два месеца касније, када је пресуда Општинског суда постала правоснажна.

14. Дана 9. марта 2006. године Врховни суд Србије је потврдио одлуку Окружног суда у Шапцу (Окружни суд), у трећем степену.

Б. Извршни поступак који је уследио

15. С обзиром да је, почев од 29. јуна 2001. године, А. В. боравила код П. В. и његових родитеља у Крупњу (видети став 39 у даљем тексту), дана 11. марта 2005. године подносиатељка представке је затражила извршење правоснажне пресуде која је донета у њену корист.

16. Дана 18. марта 2005. године Општински суд је усвојио овај захтев. Он је наложио П. В. да преда А. В. подносиатељки представке у року од три дана, упозорио га да ће у супротном бити кажњен, и навео да ће, ако казна не доведе до добровољне предаје, А. В. бити одузета присилно, у сарадњи са локалним Центром за социјални рад.

17. Дана 11. априла 2005. године Окружни суд је потврдио ову одлуку.

18. Дана 28. априла 2005. године Општински суд је заказао рочиште за 25. мај 2005. године, и том приликом је П. В. требало да преда А. В. подносиатељки представке. Ово рочиште, међутим, никада није одржано јер је П. В. обавестио Општински суд да он не може да му присуствује, па је подносиатељка представке затим очигледно одлучила да се не појави.

19. Следеће рочиште је одржано 8. јуна 2005. године. Присуствовали су му подносиатељка представке и П. В., као и психолог из Центра за социјални рад. П. В. поново није предао А. В. подносиатељки представке. Психолог је навео да А. В. не треба насилно одвести већ да је треба постепено припремити за промену старатељства. Истом приликом, П. В. се очигледно сагласио да ће омогућити контакт подносиатељке представке са А. В. одмах после рочишта. Овај сусрет између подносиатељке представке и А. В., се, међутим, никада није остварио, због чега је Општински суд казнио П. В. новчаним износом од 20.000 динара

¹ У изворном тексту употребљена је реч „custody” што у буквалном преводу значи старатељство. Да би превод био у духу домаћег права и да би се омогућило лакше разумевање домаћим правницима ова реч, у зависности од контекста, ће бити превођена на различите начине. У одређеним случајевима ће непреведена синтагма бити написана у загради.

² Ibid.

("RSD"), који је у то време био приближно једнак износу од 242 евра ("EUR"). Дана 20. јуна 2005. године ово решење о кажњавању је потврђено по жалби.

20. Дана 12. августа 2005. године Општински суд је одложио рочиште с обзиром на чињеницу да се П. В. није лично појавио. Подносиатељка представке је, међутим, унапред послала писмено објашњење, у ком је навела да је незванично сазнала да ни П. В. ни А. В. нису у граду и да неће присуствовати рочишту. Подносиатељка представке је навела да не може да приушти путовање од Смедерева само да би била присутна на рочишту које је ионако одложено. Истог дана, Општински суд је казнио П. В. у износу од 50.000 динара, који је у то време био приближно једнак износу од 594 евра. Дана 19. септембра 2005. године ово решење о кажњавању је потврдио Окружни суд по жалби.

21. Дана 7. децембра 2005. године Општински суд је наложио послодавцу П. В., локалној основној школи, да одузме наведени износ од 50.000 RSD од његове плате и да га уплати на рачун Општинског суда.

22. И подносиатељка представке и П. В. су присуствовали рочишту у Општинском суду које је одржано дана 11. јануара 2006. године. П. В. је, међутим, навео да није довео А. В. зато што је то она сама одбила и да не жели да је приморава. Судија надлежан за извршење је, потом, у пратњи странака и неколико полицајаца, отишао кући П. В. али је кућа била празна. Истог дана је због тога Општински суд поново казнио П. В. у износу од 60.000 динара, који је у то време био приближно једнак износу од 689 евра.

23. Следеће рочиште заказано у Општинском суду за 2. фебруар 2006. године је одложено. П. В. му је приступио али није довео А.В. а директор Центра за социјални рад је обавестио суд да нема слободног психолога.

24. Дана 9. марта 2006. године Општински суд је одржао још једно рочиште. Њему су присуствовали и подносиатељка представке и П. В., као и оба психолога, али А. В. опет није била присутна. Психолози су се сложили да А. В. треба, ако је икако могуће, постепено припремити за предају³, али су такође навели да стална неизвесност није у њеном најбољем интересу и да би принудна предаја детета⁴, због тога, на крају могла бити неизбежна. Најзад, Општински суд је донео одлуку да П. В. треба да омогући подносиатељки представке приступ А. В. и да ће, ако то не учини, дана 17. марта 2006. године А. В. бити принудно одузета.

25. Дана 17. марта 2006. године П. В. се није појавио на рочишту које је заказано у Општинском суду, али су били присутни подносиатељка представке, полиција и дечији психолог. Истог дана покушана је принудна предаја детета али је, поново, кућа П. В. била празна. Следеће рочиште је заказано за 14. април 2006. године.

26. Дана 12. априла 2006. године, међутим, П. В. је доставио поднесак Општинском суду, у коме тражи одлагање заказаног извршења. Он је истакао да је А. В. ученица првог разреда и да би, према томе, било боље да се сачека да се заврши школска година.

27. Дана 13. априла 2006. године подносиатељка представке је доставила поднесак Општинском суду, у коме је навела да ју је судија обавестио да се извршење заказано за 14. април 2006. године не може спровести с обзиром на чињеницу да се не може обезбедити присуство психолога. Рочиште заказано за 14. април 2006. године је због тога одложено.

³ Ibid.

⁴ Ibid.

28. Дана 26. маја 2006. године Општински суд је у присуству подносиоце представке, полиције, као и дечијег психолога покушао да спроведе предају детета⁵ (*carry out transfer of custody*), али то није могао да учини с обзиром да А. В. нису могли да нађу у њеној основној школи и да је касније установљено да је “код лекара”.

29. Дана 14. јуна 2006. године Општински суд је поново покушао да спроведе принудну предају детета⁶ (*to carry out forcible transfer of custody*). Присуствовали су подносиоца представке, неколико полицајаца и дечији психолог. На крају, судија надлежан за извршење је наредио да се провали у кућу П. В. Пошто је то урађено, утврђено је да је П. В. у кући, али А. В. није била ту. Том приликом П. В. је изјавио да не жели да сарађује са Општинским судом, нити, заправо, да даје било какве информације о томе где је А. В.

30. Дана 20. јуна 2006. године П. В. је затражио да се поступак извршења одложи с обзиром на привремену меру која је донета у његову корист у посебном поступку (видети став 44 у даљем тексту).

31. Дана 1. септембра 2006. године поступајући судија Општинског суда за извршење у предмету подносиоце представке повукао се из поступка, наводећи да не испуњава недавно уведене законске захтеве које морају испуњавати судије за вођење породичних спорова (видети став 61 у даљем тексту). Пошто Општински суд у Крупњу није имао другог погодног судију, дана 13. октобра 2006. године предмет подносиоце представке је прослеђен Општинском суду у Лозници.

32. Дана 31. октобра 2006. године наведени суд је одбацио захтев П. В. од 20. јуна 2006. године.

33. Следеће рочиште је заказано за 24. јануар 2007. године.

34. Дана 18. јануара 2007. године подносиоца представке је очигледно предложила да се рочиште одржи у њеном одсуству с обзиром да је у шестом месецу трудноће и изричито јој је саветовано да не путује. Она је, међутим, тражила од Општинског суда да организује да се А. В. преда њој на чување у просторијама Центра за социјални рад у Смедереву, граду у коме живи. Истовремено, П. В. је молио суд да се извршење одложи с обзиром да је Општински суд у Лозници преиначио, у оквиру посебног парничног поступка, пресуду за старатељство која је донета у корист подносиоце представке (видети став 48 у даљем тексту).

35. Чини се да је рочиште заказано за 24. јануар 2007. године, стога, одложено.

36. Дана 2. фебруара 2007. године Општински суд у Лозници је усвојио захтев П. В. и званично одложио поступак извршења до правоснажне одлуке у посебном парничном поступку по питању старатељства над А. В. Суд се ослонио на члан 64 став 1 Закона о извршном поступку (видети став 56 у даљем тексту).

В. Додатне чињенице које се односе на поступак извршења

37. Подносиоца представке се жалила на закашњење у поступку извршења: I) Председнику Општинског суда дана 29. новембра 2005. године, 20. фебруара 2006. године и 3. маја 2006. године; II) Председнику Округног суда

⁵ Ibid.

⁶ Ibid.

дана 10. јуна 2005. године, 20. фебруара 2006. године и 3. маја 2006. године и III) Министарству правде дана 20. фебруара 2006. године.

38. Дана 8. децембра 2005. године председница Општинског суда је обавестила подносиоцима представке да је у потпуности свесна хитности предметног питања, али је објаснила да суд има само тројицу активних судија и да је то разлог зашто је закашњење објективно оправдано.

Г. Контакти подносиоцима представке са А. В.

39. Дана 29. јуна 2001. године, после сусрета у Центру за социјални рад у Смедереву, П. В. је одвео А. В. у кућу његових родитеља у Крупњу, где она од тада живи.

40. Дана 25. октобра 2001. године исти Центар за социјални рад је навео да је П. В. то учинио насилно, занемарујући најбоље интересе детета А. В.

41. Од 29. јуна 2001. године подносиоцима представке је могла да се види са А. В. само у просторијама Центра за социјални рад у Крупњу, а и тамо само на кратко.

42. Од марта 2005. године, међутим, после покретања извршног поступка, подносиоцима представке је лишена сваког приступа А. В.

Д. Други поступак за доделу старатељства

43. Дана 12. априла 2006. године П. В. је покренуо посебан парнични поступак, тражећи преиначење правоснажне пресуде од 25. фебруара 2004. године (видети ставове 12-13 у горњем тексту).

44. Дана 14. јуна 2006. године Општински суд у Лозници је донео привремену меру, и одлучио да А. В. може да остане код П. В. до краја школске године.

45. Дана 4. јула 2006. године Окружни суд је ову одлуку укинуо по жалби.

46. Дана 14. јуна 2006. године Центар за социјални рад из Крупња, града у коме живи П. В., је предложио да се старатељство над А. В. додели П. В.

47. Дана 18. октобра 2006. године Центар за социјални рад из Смедерева, града у коме живи подносиоцима представке, је предложио да подносиоцима представке задржи старатељство над А. В.

48. Дана 13. децембра 2006. године Општински суд у Лозници је пресудио у корист П. В. Поверио му је А. В.⁷ (*It granted him full custody of A.V.*) и наложио подносиоцима представке да плаћа 25% њене месечне плате на име издржавања детета, убудуће, заједно са заосталим трошкове издржавања од 12. априла 2006. године до 12. децембра 2006. године. Најзад, подносиоцима представке је наложено да плати трошкове и додељено јој је ограничено право да виђа дете: I) од 13. децембра 2006. године до 13. марта 2007. године, по два сата сваког петка, у просторијама Центра за социјални рад у Крупњу; II) од 14. марта 2007. године па надаље, један викенд месечно, као и за сваки други рођендан плус петнаест дана за летњи и седам дана за зимски распуст годишње.

49. У свом образложењу Општински суд је објаснио да прихвата препоруку Центра за социјални рад у Крупњу у коме је наведено, између осталог, да П. В. правилно брине о А. В., да се она потпуно навикла на њену постојећу породичну ситуацију и да би свака предаја подносиоцима представке због тога била

⁷ Ibid.

трауматична. Препорука Центра за социјални рад из Смедерева је, међутим, одбијена, између осталог, јер је контрадикторна и јер центар није успео да успостави директан контакт са А. В. Суд је даље приметио да је А. В., када је лично саслушана, изјавила да жели да остане код П. В. за кога је веома везана и да се, такође, подносиатељка представке, како је време протицало, отуђила од ње. Најзад, Општински суд је приметио да се подносиатељка представке поново удала и престала да буде заинтересована за А. В. и да је престала ефективно да учествује у поступку.

50. Дана 14. марта 2007. године Окружни суд је потврдио пресуду Општинског суда у Лозници по питању старатељства над А. В. У том смислу, она је тако постала правоснажна. Истовремено, међутим, Окружни суд је укинуо спорну пресуду што се тиче месечног издржавања за дете, права подносиатељке представке да виђа дете, као и досуђених трошкова, и наложио да се ова питања преиспитају у првом степену.

Ђ. Кривичне пријаве поднете против П. В.

51. 2001. године подносиатељка представке је поднела кривичну пријаву против П. В., наводећи да је он незаконито преузео искључиво старатељство над А. В. Међутим, изгледа да је Општинско јавно тужилаштво из Крупња у одређеном тренутку после тога одбацило ову пријаву, пошто судови нису донели правоснажну пресуду по питању старатељства.

52. Дана 24. фебруара 2005. године подносиатељка представке је поднела још једну кривичну пријаву, овог пута полицији у Смедереву, у којој је навела да јој је П. В. претио због покушаја да оствари њено законско право на поверавање детета.

53. Најзад, по доношењу пресуде о старатељству у њену корист, 2006. године подносиатељка представке је поднела још једну кривичну пријаву против П. В., овог пута по члану 191 став 1 Кривичног законика из 2005. године (видети став 69 у даљем тексту). Изгледа да је, међутим, и ову пријаву Општинско јавно тужилаштво из Крупња накнадно одбацило.

Е. Друге кривичне пријаве

54. Дана 17. марта 2006. године подносиатељка представке је поднела кривичну пријаву против главног књиговође основне школе у којој је П. В. запослен, наводећи да је он одбијао да изврши налог Општинског суда 7. децембра 2005. године (видети став 21 у горњем тексту).

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАЋЕ ПРАВО

А. Закон о извршном поступку; објављен у Службеном гласнику Републике Србије – Сл. гласник бр. 125/04)

55. Члан 5 став 1 предвиђа да се сви поступци извршења морају хитно спровести.

56. Члан 64 став 1 наводи, између осталог, да ће суд, на захтев дужника, одложити поступак извршења у току ако је извршна исправа у питању, на пример, правоснажна судска пресуда, стављена на ван снаге у оквиру посебног

поступка, на основу одлуке која је донета у првом степену и дужник докаже да би наставак извршења, у таквим околностима, вероватно имао за последицу ненадокнадиву или посебно озбиљну штету.

57. Члан 68 став 1 предвиђа, између осталог, да ће извршење суд прекинути по службеној дужности ако је извршена исправа у питању у међувремену стављена ван снаге правоснажном одлуком која је донета у оквиру посебног поступка.

58. Члан 224, којим се посебно наглашавају најбољи интереси детета, предвиђа прво период од три дана за добровољно извршење налога о предаји детета. После тога, међутим, следе новчане казне и, коначно, ако је потребно, дете присилно одводи судија, у сарадњи са психологом који ради у школи или је запослен у посебној служби за бригу о детету.

Б. Закон о браку и породичним односима; објављен у Службеном гласнику Социјалистичке Републике Србије – Сл. гласник - бр. 22/80, 11/88 и Сл. гласник бр. 22/93, 25/93, 35/94, 46/95 и 29/01)

59. Члан 391 предвиђа, између осталог, да се сви поступци за извршење старатељства над дететом морају хитно спровести.

В. Породични закон; објављен у Сл. гласнику РС бр. 18/05)

60. Члан 65 ставови 3 и 4 наводе да ће се мишљењу детета посветити дужна пажња у вези са свим питањима и у поступку који се тиче његових или њених права, истовремено узимајући у обзир старост детета и зрелост. Даље, дете које има десет година може слободно и директно да изрази своје мишљење кад год су његова или њена права у питању.

61. Према члану 203 став 2, судије које се баве породичним питањима морају бити особе које поседују посебно знање о правима и питањима детета.

62. Овај закон је ступио на снагу 1. јула 2005. године и тиме ставио ван снаге Закон о браку и породичним односима о коме је реч у горњем тексту.

Г. Релевантне уставне одредбе

63. Члан 25 Устава Републике Србије који је објављен у Сл. гласнику СРС бр. 1/90 предвиђа следеће:

“Свако има право на накнаду материјалне и нематеријалне штете коју му незаконитим или неправилним радом нанесе службено лице, државни орган или организација која врши јавна овлашћења у складу са законом.

Такве штете надокнађује Република Србија или организација [у питању].”

64. Овај Устав је стављен ван снаге 10. новембра 2006. године, када је нови Устав, објављен у Сл. гласнику РС бр. 98/06, ступио на снагу.

65. Суштина члана 35 став 2 “новог” Устава одговара, у свом релевантном делу, горе цитираном тексту члана 25 претходног Устава.

Д. Закон о облигационим односима; (објављен у Службеном листу Социјалистичке Савезне Републике Југославије – Сл. лист СФРЈ - бр. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 и Службени лист Савезне Републике Југославије – Сл. лист СРЈ - бр. 31/93)

66. Члан 172 став 1 предвиђа да је правно лице, што укључује и државу, одговорно за сваку штету коју проузрокује неки његов орган “трећем лицу”.

67. Према члановима 199 и 200 Закона о облигацијама, између осталог, свако ко је претрпео страх, физички бол или душевну патњу као последицу кршења “права личности” може, у зависности од њиховог трајања и јачине, поднети тужбу код парничних судова ради новчане накнаде, и, сем тога, тражити друге врсте накнаде “које би могле” обезбедити одговарајуће нематеријално задовољење.

Ђ. Кривични закон Републике Србије из 1977. године; објављен у Сл. гласнику СРС бр. 26/77, 28/77, 43/77, 20/79, 24/84, 39/86, 51/87, 6/89, 42/89, 21/90 и Сл. гласнику РС бр. 16/90, 26/91, 75/91, 9/92, 49/92, 51/92, 23/93, 67/93, 47/94, 17/95, 44/98, 10/02, 11/02, 80/02, 39/03 и 67/03

68. Чланови 242 и 245 овог законика инкриминишу “злоупотребу службеног положаја”, односно “несавестан рад у служби”.

Е. Кривични законик из 2005. године; објављен у Сл. гласнику РС бр. 85/05, 88/05 и 107/05)

69. Према члану 191 свако ко, између осталог, спречава извршење одлуке о поверавању детета⁸, биће кажњен новчано или казном затвора од највише две године. Ако починилац, међутим, накнадно преда дете у питању или на други начин поступи у складу са одлуком о поверавању детета⁹ у питању, суд може да одлучи да њега/њу не казни новчано или казном затвора. Суд може такође изрећи условну затворску казну, у коме случају починиоцу може бити наложено да издржава условну затворску казну ако он/или она не предају малолетно дете у питању у предвиђеном року.

70. Члан 340 инкриминише “неизвршење судске одлуке”.

71. Овај закон је ступио на снагу 1. јануара 2006. године, чиме је стављен ван снаге Кривични законик из 1977. године.

Ж. Одговарајуће одредбе у вези са Судом Србије и Црне Горе и наслеђивањем Државне заједнице Србија и Црна Гора

72. Одговарајуће одредбе у вези са Судом Србије и Црне Горе и наслеђивањем Државне заједнице Србија и Црна Гора наведене су у пресуди *Матијашевић против Србије* (бр. 23037/04, ставови 12, 13 и 16-25, од 19. септембра 2006. године).

⁸ Ibid.

⁹ Ibid.

III. РЕЗЕРВА ПО ЧЛАНУ 13 КОНВЕНЦИЈЕ

73. У резерви која је садржана у инструменту ратификације Конвенције и Протокола уз њу, који је депонован у Савету Европе 3. марта 2004. године, Влада је навела да се “одредбе члана 13 неће примењивати у односу на правне лекове у оквиру надлежности Суда Србије и Црне Горе, док наведени Суд не постане оперативан у складу са члановима 46 до 50 Уставне повеље Државне заједнице Србија и Црна Гора (Службени лист Србије и Црне Горе, бр. 1/03)”.

74. Ова резерва је повучена писмом од 11. јула 2005. године из Сталне мисије Државне заједнице Србија и Црна Гора, које је заведено у Генералном секретаријату 15. јула 2005. године.

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 6 КОНВЕНЦИЈЕ

75. Према члану 6 Конвенције, подносиатељка представке се жалила због неизвршења правоснажне пресуде о поверавању детета од 25. фебруара 2004. године.

Члан 6 став 1 Конвенције, у свом релевантном делу, предвиђа:

“...Свако, током одлучивања о његовим (или њеним) грађанским правима и обавезама ... има право на правичну ... расправу у разумном року ... пред непристрасним судом ...”

A. Прихватљивост

1. Аргументи које су изнеле стране

76. Влада је тврдила да подносиатељка представке није искористила све расположиве и делотворне домаће правне лекове. Посебно, она није покренула парницу према члановима 172 и 200 Закона о облигационим односима или члану 25 Устава (видети ставове 63-67, горе). Заиста, Влада је поднела одређену домаћу судску праксу у овом смислу, тврдећи да је накнада и материјалне и нематеријалне штете претрпљене због разних “процедуралних неправилности”, укључујући и закашњење сада могућа у судовима у Србији. Влада је додала да подносиатељка представке није поднела кривичну пријаву на основу чланова 242 и 245 Кривичног законика из 1977. године нити кривичну пријаву на основу члана 340 Кривичног законика из 2004. године (видети ставове 68 и 70 у горњем тексту). Најзад, она је приметила да кривична пријава коју је подносиатељка поднела на основу члана 191 Кривичног законика из 2004. године није одмах поднета (видети ставове 69, односно 53 у горњем тексту).

77. Подносиатељка представке је тврдила да се у потпуности придржавала захтева исцрпљености средстава који садржи члан 35 став 1 Конвенције, учинивши све што је у њеној моћи да се изврши правоснажна пресуда о додељивању детета на негу, чување и васпитање¹⁰ која је донета у њену корист. Подносиатељка представке је додала да је поднела неколико посебних кривичних пријава, али узалуд, и да се више пута притуживала разним државним органима због своје бојазни (видети ставове 51-54, односно 37-38 у горњем тексту).

¹⁰ Ibid.

2. Релевантна начела

78. Суд подсећа да је у складу са утврђеном судском праксом, сврха правила о унутрашњим правним лековима у члану 35 став 1 Конвенције да се високим странама уговорницама пружи могућност да спрече или исправе наводне повреде пре но што се неко због њих обрати Суду. Међутим, једини правни лекови које треба исцрпети јесу они који су делотворни. Обавеза је државе када тврди да правни лекови нису исцрпљени, да увери Суд да су ти лекови делотворни, да су и теоријски и практично били на располагању у релевантном времену (видети, између осталог, пресуду у предмету *Вернијо против Француске*, пресуда од 20. фебруара 1991. године, серија А, бр. 198, стр. 11-12, став 27 и у предмету *Далија против Француске*, пресуда од 19. фебруара 1998. године, *Извештаји* 1998-1, стр. 87-88, став 38). Када је услов тог терета доказивања испуњен, подносилац представке је дужан да докаже да је правни лек на који се држава позвала заправо био исцрпљен, или да је због неког разлога био неадекватан или неделотворан у конкретним околностима предмета, или да су постојале посебне околности које су подносиоца односно подносиатељу представке ослобађале тог захтева (видети предмет *Данкевич против Украјине*, бр. 40679/98, став 107, 29. април 2003. године).

79. Суд наглашава да се приликом примене овог правила мора посветити дужна пажња контексту. Сходно томе, Суд признаје да се члан 35 став 1 мора примењивати уз изванредан степен флексибилности и без прекомерног формализма (видети предмет *Акдивар и остали против Турске*, пресуда од 16. септембра 1996. године, *Извештаји* 1996-4, стр. 1211, став 69).

80. Најзад, Суд поново наглашава да је одлучујуће питање приликом процене делотворности неког правног лека у вези са притужбом због дужине поступка то да ли постоји или не постоји могућност да се подносиоцу представке обезбеди непосредно и брзо правно задовољење, а не посредна заштита права која је зајемчена чланом 6 (видети, између осталог, *Скордино против Италије (бр. 1) [ВВ]*, бр. 36813/97, став 195, ЕЦЉП 2006, и *Сирмели против Немачке [ВВ]*, бр. 75529/01, став 102, 8. јун 2006. године). То конкретно значи да ће правни лек бити “делотворан” ако се може користити било за убрзање одлуке судова који одлучују о предмету, било за то да подносиоцу тужбе пружи одговарајуће задовољење за закашњења која је већ претрпео (видети *Кудла против Пољске [ВВ]*, бр. 30210/96, ставови 157-159, ЕСЉП 2000-11, *Мифсуд против Француске (одлука) [ВВ]*, бр. 57220/00, став 17, ЕЦЉП 2002-8, и *Сирмели против Немачке [ВВ]*, горе наведено, став 99).

3. Оцена Суда

81. Суд примећује да би одвојени тужбени захтев за накнаду штете (видети ставове 63-67 у горњем тексту) био неделотворан у смислу члана 35 став 1 Конвенције. Посебно, чак и под претпоставком да је подносиатељка представке могла да добије накнаду за претходно одлагање, Влада није доказала да би тај поступак био ишта бржи од било које “редовне” грађанске парнице која је могла да потраје годинама и да пређе више нивоа надлежности (видети, сходно томе, *Мерит против Украјине*, бр. 66561/01, став 59, 30. март 2004. године и *Скордино против Италије (бр. 1)*, већ наведен, став 195). Јасно је да тужбени захтев ове врсте такође не би могао да убрза извршење у питању.

82. Суд даље сматра да је кривична пријава (видети ставове 51-54, у горњем тексту) била исто тако неделотворна пошто није третирана ништа брже него

било који други кривични предмет. Влада свакако није понудила ни један супротан доказ.

83. Суд, према томе, закључује да се жалба подносиоце представке не може сматрати неприхватљивом због неисцрпљења домаћих правних лекова по члану 35 став 1 Конвенције. Сходно томе, Владина примедба у вези са овим се мора одбити. Суд такође сматра да жалба није очигледно неоснована у смислу члана 35 став 3 Конвенције и не налази ни један други основ да је прогласи неприхватљивом. Зато се она мора прогласити прихватљивом.

В. Основаност

1. Аргументи које су изнеле стране

84. Влада је навела да је тужена држава ратификовала Конвенцију 3. марта 2004. године, да се поступак извршења на који се жали није решио од 18. марта 2005. године до 14. марта 2007. године, и да су домаћи судови, у том периоду, учинили све како би се извршила правоснажна пресуда донета у корист подносиоце представке. Они су, посебно, били у сталном контакту са подносиоцем и у потпуности одговарали на њене многобројне захтеве. Предмет у питању је, међутим, био веома сложен и осетљив, и тицао се битних интереса малолетног детета. Даље, подносиоца представке се није појавила на неколико рочишта а захтев за извршење је такође поднела нека три месеца пошто је пресуда Општинског суда већ постала правоснажна. Најзад, Влада је тврдила да подносиоца представке није уложила довољно напора како би успоставила контакт са А. В. у релевантном периоду.

85. Подносиоца представке је навела да је пресуда Општинског суда постала правоснажна у фебруару 2005. године и да је поднела свој захтев одмах после тога. Она је признала да суд надлежан за извршење није био потпуно неактиван, али је приметила да ипак није извршио пресуду у питању. Једина рочишта којима подносиоца није присуствовала су она за која је већ знала да ће бити одложена из овог или оног разлога. Најбољи интереси А. В. су такође захтевали да она поново буде са подносиоцем представке што је пре могуће, због чега је подносиоца чак била спремна да прихвати разне начине постепене предаје детета. У сваком случају, суд надлежан за извршење није заказивао рочишта довољно често и, неколико пута, није могао да нађе психолога, што је само допринело закашњењу у питању. Најзад, подносиоца представке је тврдила да је учинила све што је могла да убрза извршење и да је упорно покушавала да успостави контакт са њеном кћерком.

2. Релевантна начела

86. Суд подсећа да његова утврђена судска пракса у смислу члана 6, између осталог, штити примену правоснажних обавезујућих судских одлука, које, у државама које признају владавину права, не могу бити неизвршене на штету једне стране. Сходно томе, извршење судске одлуке се не може спречити, поништити или неоправдано одлагати (видети, међу многим другим ауторитетима, *Хорнсби против Грчке*, пресуда од 19. марта 1997. године, *Извештаји* 1997-II, стр. 510-11, став 40, *Бурдов против Русије*, бр. 59498/00, став 34, ЕСЉП 2002-III, и *Јасиуниене против Литваније*, бр. 41510/98, став 27, 6. март 2003. године).

87. Даље, Суд примећује да је, без обзира да ли је дужник приватни или државни актер (*a private or a State actor*) на држави је да предузме све потребне кораке да се изврши правоснажна судска пресуда као и да, том приликом, осигура делотворно учешће целог свог апарата, а пропуст да то учини није у складу са захтевима садржаним у члану 6 став 1 (видети, сходно томе, у контексту старатељства над дететом, *Пини и други против Румуније*, бр. 78028/01 и 78030/01, ставови 174 - 189, ЕСЈП 2004-V).

3. Оцена Суда

88. Суд примећује да је правоснажна пресуда о додељивању детета на негу, чување и васпитање¹¹ од 25. фебруара 2004. године остала неизвршена од 18. марта 2005. године до 14. марта 2007. године, кад је престала да буде извршна (видети ставове 15-16, 48-50 и 57 у горњем тексту). У периоду од ове две године, Општински суд је одређивао новчане казне и покушао да употреби принудне мере у неколико наврата. На крају, међутим, предаја детета се никада није обавила.

89. Суд даље примећује да је подносиатељка представке у поступку извршења поступала са нарочитом пажњом, док је П. В. јасно ставио до знања да нема намеру да сарађује са властима или да преда А. В. подносиатељки представке (видети ставове 15-37, односно 29 у горњем тексту). Штавише, од подносиатељке представке се није могло очекивати да путује из града где живи, Смедерева, у Крупањ, који је удаљен неких 230 километара, само да би била присутна на неколико рочишта, која се, у сваком случају, нису могла одржати из разлога који се не односе на њено понашање нити да, заправо, путује супротно савету лекара (видети ставове 18, 20, 27 и 34 у горњем тексту).

90. Најзад, Суд примећује да није било покушаја извршења од 21. јуна 2005. године до 11. августа 2005. године, 20. септембра 2005. године до 6. децембра 2005. године и од 15. јуна 2006. године до 1. фебруара 2007. године, и да је поступак за извршење званично одложен 2. фебруара 2007. године до 14. марта 2007. године када је подносиатељка представке изгубила право на негу, чување и васпитање¹² над А. В. (видети ставове 19-21, 29-36, 48-50 и 57 у горњем тексту).

91. С обзиром на горе наведено и упркос осетљивости спорног поступка, Суд сматра да органи Србије нису предузели довољне мере како би се извршила правоснажна пресуда од 25. фебруара 2004. године. Као последица тога дошло је до повреде члана 6 став 1 Конвенције.

II. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 8 КОНВЕНЦИЈЕ

92. Подносиатељка представке се даље жалила да јој је, због неизвршења правоснажне судске пресуде о поверавању детета на негу, чување и васпитање¹³ која је донета у њену корист, био ускраћен сваки приступ и контакт са њеним дететом током две године.

Суд сматра да ову жалбу треба разматрати по члану 8 Конвенције, који, у оном делу у коме је релевантан, гласи:

“1. Свако има право на поштовање свог приватног и породичног живота, ...

¹¹ Ibid.

¹² Ibid.

¹³ Ibid.

2. Јавне власти неће се мешати у вршење овог права сем ако то није у складу са законом и неопходно у демократском друштву... ради заштите здравља или морала, или ради заштите права и слобода других.”

А. Прихватљивост

93. И Влада и подносиатељка представке су се ослонили на аргументе већ сумиране у ставовима 76 и 77 у горњем тексту.

94. Пошто их је размотрио, Суд долази до истог закључка као што је описано у ставовима 81-83 у горњем тексту.

95. Суд даље примећује да жалба подносиатељке представке по члану 8 није очигледно неоснована у смислу члана 35 став 3 Конвенције ни неприхватљива по неком другом основу. Према томе, она се мора прогласити прихватљивом.

В. Основаност

1. Аргументи које су изнеле стране

96. И Влада и подносиатељка представке су се ослонили на аргументе већ сумиране у ставовима 84 и 85 у горњем тексту.

97. Влада је даље признала да је породични живот подносиатељке представке заиста погођен дужином поступка извршења у питању, али се позвала на судску праксу овог Суда (видети ставове 99-102 у даљем тексту) и закључила да су домаћи органи учинили све што су могли да изврше пресуду о поверавању детета негу, чување и васпитање,¹⁴ која је донета у корист подносиатељке представке.

98. Подносиатељка представке је истакла да правоснажна судска пресуда нема смисла ако тужена држава не може или не жели да се ова пресуда изврши. Према томе, оно што би требало да је одлучујуће, није наводно настојање државе које има за циљ обезбеђење извршења, већ њен пропуст да га доведе до краја.

2. Релевантна начела

99. Суд првенствено примећује да узајамно уживање међусобног контакта родитеља и детета представља суштински елемент “породичног живота” у смислу члана 8 Конвенције (видети, између осталих правних ауторитета, предмет *Монори против Румуније и Мађарске*, бр. 71099/01, став 70, 5. април 2005. године).

100. Друго, позитивна обавеза државе по члану 8 укључује и право родитеља на мере које ће им омогућити поновно спајање са дететом. Међутим, обавеза националних органа да предузму такве мере није безусловна, пошто поновно спајање једног родитеља са дететом које је неко време живело са другим родитељем може бити неизводљиво одмах и може захтевати припремне мере. Природа и обим таквих мера зависиће од околности сваког случаја, али су разумевање и сарадња свих заинтересованих важни саставни делови. Где изгледа да би контакт са родитељем могао да угрози најбоље интересе детета, на националним је органима да обезбеде правичну равнотежу (видети *Хоканен*

¹⁴ Ibid.

против Финске, пресуда од 23. септембра 1994. године, серија А бр. 299, стр. 22, став 58; и *Силвестер*, цитиран у горњем тексту, став 58).

101. Треће, Суд подсећа да делотворно поштовање породичног живота захтева да будући односи између родитеља и детета не могу да се утврђују само на основу пуког протекла времена (видети, сходно томе, *Силвестер против Аустрије*, бр. 36812/97 и 40104/98, став 69, 24. април 2003. године, и *В. против Уједињеног краљевства*, пресуда од 8. јула 1987. године, серија А бр. 121, стр. 29, став 65).

102. Најзад, у случајевима који се тичу извршења одлука у вези са породичним правом, Суд је више пута установио да је одлучујуће да ли су националне власти предузимале све потребне мере да се олакша извршење као што се може оправдано тражити у посебним околностима сваког предмета (видети *Хоканен*, цитиран у горњем тексту, стр. 22, став 58, и *Ињаколи-Зениде против Румуније*, бр. 31679/96, став 96, ЕСЉП 2000-1).

3. Оцена Суда

103. С обзиром на горе цитирану судску праксу, посебне чињенице овог предмета и поднеске самих страна који су већ разматрани у вези са чланом 6 (видети ставове 84 и 85 у горњем тексту), Суд налази да органи Србије нису учинили све што је у њиховој моћи и што се од њих могло оправдано очекивати како би омогућили поновно спајање подносиољке представке и њене кћерке (видети ставове 88-91 у горњем тексту).

104. Посебно, присилна предаја детета, мада неизбежна (видети *Ињаколо-Зениде*, цитиран у горњем тексту, став 106) и покушана неколико пута, никада није успешно завршена. Даље, легитимни интерес подносиољке представке да развије везу са својим дететом као и дугорочни интерес детета у истом смислу, национални органи нису размотрили са дужном пажњом (видети *Горгулу против Немачке*, бр. 74969/01, став 46, 26. фебруар 2004. године). Најзад, П. В. је заправо дозвољено да искористи правосудни систем док се чињенично стање протеклом времена није довољно изменило да би била могућа измена одлуке о поверавању детета на чување, негу и васпитање, у посебном судском поступку (видети ставове 48-50 у горњем тексту; видети, такође, сходно томе, *Пини и други против Румуније*, цитиран у горњем тексту, став 188, који се односи на неповољне последице неизвршења у области породичних односа).

105. Суд, према томе, закључује да је, упркос пољу слободне процене тужене државе, неизвршење права подносиољке представке на негу, чување и васпитање¹⁵, утврђеног пресудом Општинског суда од 25. фебруара 2004. године, довело до повреде њеног права на поштовање породичног живота, како је загарантовано чланом 8 (видети, сходно томе, *Мекмајкл против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 24. фебруара 1995. године, серија А бр. 307-В, став 91, и *Пини и други против Румуније*, цитиран у горњем тексту).

III. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 13 КОНВЕНЦИЈЕ

106. Најзад, подносиољка представке је изнела да нема на располагању делотворан домаћи лек како би убрзала поступак извршења у питању.

Суд сматра да ову жалбу треба разматрати по члану 13 Конвенције, који гласи како следи:

¹⁵ Ibid.

“Свако коме су повређена права и слободе предвиђене у овој Конвенцији има право на делотворан правни лек пред националним властима, без обзира јесу ли повреду извршила лица која су поступала у службеном својству..”

А. Прихватљивост

107. Суд примећује да ова жалба покреће питања чињеница и права по Конвенцији, чије утврђивање захтева разматрање основаности. Он такође сматра да жалба није очигледно неоснована у смислу члана 35 став 3 Конвенције и да се не може прогласити неприхватљивом ни по ком другом основу. Жалба се, према томе, мора прогласити прихватљивом.

В. Основаност

1. Аргументи које су изнеле стране

108. И Влада и подносиатеља представке су се ослонили на аргументе описане у ставовима 76 и 77 у горњем тексту.

109. Влада је додала да, с обзиром на садржај њене резерве по члану 13, тужена држава “не може бити одговорна за могућу несагласност њеног законодавства са одредбама члана 13” пре 15. јула 2005. године (видети ставове 73 и 74 у горњем тексту).

110. Најзад, Влада је остала при ставу да Суд треба такође да да дужну тежину чињеници да је 3. јуна 2006. године Црна Гора прогласила независност, што значи да је туженој држави потребно време да свој правни систем усклади “са новим ... околностима” (видети став 72 у горњем тексту).

2. Релевантна начела

111. Суд примећује да члан 13 гарантује делотворан лек пред националним органом за наводно кршење свих права и слобода загарантованих Конвенцијом, укључујући право на јавну расправу у разумном року по члану 6 став 1 (видети, између осталог, *Кудла против Пољске*, цитиран у горњем тексту, став 156).

112. Суд, сем тога, подсећа да је правни лек у погледу дужине поступка “делотворан” ако се може применити или за убрзање поступка пред судовима пред којима се о том предмету одлучује, или за то да парничару пружи адекватно правно задовољење за кашњења која су се већ догодила (видети *Сирмели против Немачке [BB]*, цитиран у горњем тексту, став 99).

113. Коначно, Суд наглашава да је апсолутно најбоље решење, неспорно, превенција, као и у многим другим областима. Ако је правосудни систем мањкав у погледу захтева за разумни рок из члана 6 став 1 Конвенције, најделотворније решење је правни лек чији је циљ убрзање поступка, како би се спречило да тај поступак постане прекомерно дуг. Такав правни лек има неспорну предност над правним леком који пружа само накнаду, будући да он истовремено спречава и утврђивање сукцесивних повреда у вези са истим поступком и не поправља само штету након што је учињена, нанету кршењем права. Неке државе су у потпуности схватиле ситуацију што се огледа у томе да су изабрале да комбинују ова два типа правних лекова (видети горе наведени предмет *Скордино*, ставове 183 и 184, *Кочарела против Италије [BB]*, бр.

64886/01, ставови 74 и 77 ЕСЈП 2006 и горе наведени *Сурмели против Немачке [BB]*, став 100).

3. Оцена суда

114. Суд примећује да је Влада већ у свом прелиминарном приговору сугерисала да су постојали правни лекови које је подносиатељка представке могла да примени у погледу дужине трајања поступка према члану 6 став 1 и да, ти аргументи државе, у мери у којој се ослањају на исте разлоге који су наведени у одговору на притужбу у вези са кршењем члана 13, морају баш као и приговор Владе, бити одбачени по основу који је већ описан у ставовима 81-83 у горњем тексту.

115. Што се тиче аргумента Владе који се односи на њену резерву коју је прво ставила а затим повукла по члану 13 Конвенције, Суд примећује да се резерва о којој је реч јасно односи само на Суд Србије и Црне Горе, а не на целокупно стање српског законодавства у смислу његове усклађености са захтевима члана 13 (видети став 73 у горњем тексту). Суд даље подсећа да је већ изјавио да овај конкретан лек није био расположив до 15. јула 2005 и да, такође, није био делотворан до распада Државне заједнице Србија и Црна Гора (видети *Матијашевић против Србије*, цитиран у горњем тексту, ставови 34-37). Он не види ни један разлог да одустане од ове констатације у овом конкретном случају.

116. С обзиром на горе наведено, Суд сматра да је дошло до повреде члана 13, а у вези са чланом 6 став 1 Конвенције, због недостатка делотворног правног лека у домаћем праву, за жалбу подносиатељке представке због дужине поступка извршења.

IV. ПРИМЕНА ЧЛАНА 41 КОНВЕНЦИЈЕ

117. Члан 41 Конвенције предвиђа:

“Када Суд утврди прекршај Конвенције или протокола уз њу, а унутрашње право Високе стране уговорнице у питању омогућава само делимичну одштету, Суд ће, ако је то потребно, пружити правично задовољење оштећеној странци.”

A. Штета

118. Подносиатељка представке је тражила одштету од 20.000 евра на име нематеријалне штете коју је претрпела.

119. Влада је тај захтев оспорила. Она је, међутим, додала да уколико Суд утврди повреду Конвенције, свака финансијска накнада која буде досуђена треба да буде у складу са судском праксом Суда у сличним предметима и да узме у обзир економску ситуацију тужене државе.

120. Суд не види ниједан разлог за сумњу да је подносиатељка представке претрпела патњу због неостваривања својих старатељских права,¹⁶ па зато само утврђивање повреде не би представљало довољно правично задовољење у смислу члана 41.

¹⁶ Ibid.

121.С обзиром на горе наведено, износе досуђене у предметима који се могу поредити са овим (видети, сходно томе, *Караџић против Хрватске*, бр. 35030/04, став 71, 15. децембар 2005. године) и на основу правичности, како се то тражи чланом 41 Конвенције, Суд додељује подносиоци представке 10.000 евра у овом делу.

Б. Трошкови

122.Подносиоци представке је такође тражила 143.250 динара, што је приближно 1.770 евра, плус камату, на име трошкова које је имала пред домаћим судовима, за шта је доставила спецификацију по позицијама, и неодређени износ на име трошкова које је имала у поступку пред овим Судом.

123.Влада је оспорила ове захтеве.

124.Према пракси Суда, подносилац представке има право на накнаду трошкова само у оној мери у којој је показано да су они заиста и неопходно настали и да су оправдани у погледу износа (видети, на пример, *Јатридис против Грчке* (правична накнада) [ВВ], бр. 31107/96, став 54, ЕСЈП 2000-ХI).

125.У овом предмету, што се тиче трошкова које је имала пред домаћим органима, Суд сматра да су износи које тражи подносиоци представке претерани. Пошто је размотрио информације које поседује и горе наведене критеријуме, Суд, међутим, сматра да је разумно да се подносиоци досуди износ од 950 евра на име трошкова које је имала у настојању да убрза поступак због кога се жалила (видети, сходно томе, *Ле Конт, Ван Левен и Де Мејер против Белгије*, пресуда од 18. октобра 1982. године (члан 50), серија А бр. 54, став 17; видети, такође, супротно од тога, *О'Рајли и остали против Ирске*, бр. 54725/00, став 44, 29. јул 2004. године).

126.Што се тиче трошкова које тражи у вези са поступком пред овим Судом, Суд сматра да су они неосновани, па их, према томе, не додељује.

В. Затезна камата

127.Суд сматра да је примерено да затезна камата буде заснована на најнижој каматној стопи Европске централе банке уз додатак од три процентна поена.

ИЗ ГОРЕ НАВЕДЕНИХ РАЗЛОГА, СУД ЈЕДНОГЛАСНО

1. *Проглашава* представку прихватљивом.
2. *Утврђује* да је дошло до повреде члана 6 став 1, 8 и 13 Конвенције.
3. *Утврђује*

(а) да тужена држава треба да исплати подносиоци представке, у року од три месеца од датума када ова пресуда постане правоснажна, у складу са чланом 44 став 2 Конвенције, износ од 10.000 евра (десет хиљада евра) на име претрпљене нематеријалне штете и 950 евра (девет стотина педесет евра) на име трошкова које је имала пред домаћим органима, који ће бити претворени у националну валуту тужене државе по курсу који ће важити на дан исплате, плус све таксе које се могу наплатити;

(б) да по истеку горе наведена три месеца до исплате, треба платити обичну камату на горе наведене износе по стопи која је једнака најнижој каматној стопи Европске централе банке уз додатак од три процентна поена;

4. *Одбија* остатак захтева подносиоца представке за правично задовољење.

Израђено на енглеском језику и достављено у писаној форми на дан 26. јуни 2007. године у складу са правилом 77 ставови 2 и 3 Пословника Суда.

Ф. ЕЛЕНС-ПАСОС (F. ELENS-PASSOS) (Заменик секретара	Ф. ТУЛКЕНС (F. TULKENS) Председник
---	--